

วันภาษาไทย: บางปัญหาที่น่าแลกเปลี่ยนทัศนะ

ราชการจัดให้วันที่ ๒๙ กรกฎาคม เป็นวันภาษาไทย นัยว่าเพื่อให้มีพื้นที่ทางสังคมสำหรับเคลื่อนไหว กระตุ้นเตือนให้รักภาษาไทย ช่วยกันรักษา ป้องกันมิให้เพี้ยนไปจนวิบัติ โดยหลักกว้างๆ แล้ว มีวันภาษาไทยไว้ก็ดี เหมือนกัน แต่ก็ควรจะมีการสังคายนาให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องเป็นความรู้ร่วมกันทั้งสังคม

ภาษาไทย เราจะให้หมายความถึง “ภาษาประจำชาติ” ที่เป็นภาษาราชการในขอบเขตรวมทั้งประเทศซึ่งก็คือภาษาเขียนที่ใช้ตัวอักษรไทยเท่านั้นหรือจะกำหนดกรอบให้กว้างกว่านั้น เป็นต้นว่า เป็นภาษาที่พลเมืองสัญชาติไทยใช้กัน อันประกอบด้วยชนหลายวัฒนธรรมภาษา เช่น ไทยกลาง ไทยอีสาน ไทยล้านนา ไทยใต้ ไทยมลายู ไทยม้ง ไทยกะเหรี่ยง ฯลฯ ถ้ากำหนดอย่างนี้ ก็ต้องยอมรับว่า สำเนียงไทยกะเหรี่ยง ไทยม้ง ไทยเข้าที่เขาพูดกันก็เป็นสาขาหนึ่งของภาษาไทย เช่นเดียวกับ ไทยอีสาน ไทยล้านนา

ดูจากการเคลื่อนไหวของหน่วยราชการแล้ว ดูเหมือนว่าความเข้าใจหรือความหมายของวันภาษาไทยนั้น คือวันภาษาไทยที่เป็นภาษาราชการ คือภาษาไทยกลาง หรือภาษาไทยกรุงเทพฯ ซึ่งถ้าเข้าใจกันแบบนี้คงจะไม่ค่อยเหมาะสม ทั้งนี้เพราะภาษาไทยสาขาอื่นก็มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์และพัฒนาภาษาไทยในองค์รวม

มองในแง่อนุรักษ์ คำศัพท์ในภาษาไทยพื้นถิ่น ทั้งไทยล้านนา ไทยอีสาน ไทยใต้ ยังคงรักษาคำศัพท์ภาษาไทยดั้งเดิมไว้ได้มากกว่าภาษาไทยกรุงเทพฯ ดังนั้นถ้าภาษาไทยพื้นถิ่นสูญไป คำศัพท์ไทยดั้งเดิมก็จะหายไปด้วย มองในแง่พัฒนา ถ้าเรารู้ภาษาไทยพื้นถิ่นมาก ๆ เราอาจจะบัญญัติศัพท์ขึ้นใหม่โดยให้มีความเป็นไทยมาก ๆ ได้โดยนำเอาศัพท์ในภาษาไทยพื้นถิ่นมาใช้

ปัญหาที่เสนอเป็นประการแรก คือการกำหนดกรอบความหมายสำหรับ “วันภาษาไทย” นี้ กระทรวงวัฒนธรรมควรเป็นเจ้าภาพ ประชุมผู้รู้ ผู้มีวิสัยทัศน์มากำหนด ทำความเข้าใจให้เป็นเอกภาพกัน ประการต่อมาควรจะทำความเข้าใจร่วมกันว่า ภาษานั้นมีพลวัต มีการเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ ทั้งคำศัพท์ และท่วงทำนองการเขียนโดยเฉพาะคำศัพท์นั้น มีความเปลี่ยนแปลงมาก คำศัพท์ในภาษาไทยดั้งเดิมกับภาษาไทยปัจจุบันแตกต่างกันลิบลับโดยเฉพาะภาษาไทยกลาง(ภาษากรุงเทพ) คำศัพท์ในภาษาไทยกลางแทบจะไม่เหลือคำไทย เพราะได้รับคำศัพท์มอญเขมรมาใช้มากมาย ต่อมาก็รับคำศัพท์จากบาลีสันสกฤตมาอีกมากมาย ชื่อคนไทยทุกวันนี้เป็น

ชื่อแขกบาลีสันสกฤตทั้งนั้น แล้วในยุคใกล้เราก็รับคำศัพท์จากภาษาอังกฤษอีกมากมาย คนกรุงเทพฯทุกวันนี้พูดกันทุกประโยคมีภาษาอังกฤษ เพราะมันได้เป็นภาคส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในภาษาไทยยุคใหม่ไปแล้ว

ไม่ว่าจะยอมรับความเปลี่ยนแปลงนี้หรือไม่ ภาษาไทยก็จะเปลี่ยนไปแน่นอน เราต้องยอมรับว่านี่มิใช่ความวิบัติ เพราะถ้าการเปลี่ยนแปลงทางคำศัพท์และท่วงทำนองการเขียนว่าเป็นวิบัติ ภาษาไทยก็วิบัติไปหลายร้อยปีแล้ว สิ่งที่ราชการควรทำคือศึกษาติดตามแนวโน้มความเปลี่ยนแปลง แล้วคัดท้ายโน้มนำให้พัฒนาไปในทิศทางที่เหมาะสม ทิศทางนั้นคืออย่างไร? กระทรวงวัฒนธรรมก็ควรเป็นเจ้าภาพ ประชุมผู้รู้ ผู้มีวิสัยทัศน์มากำหนดร่วมกัน

